

TIDSAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 5, Sayı: 19, Aralık 2018, s. 1-10

Ecem Nur UMAR

Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Dili Anabilim Dalı, ecem.umar@gmail.com

ARİF NİHAT ASYA’NIN “SES VE TOPRAK” ADLI KİTABININ SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE

Özet

Şiir, en eski edebiyat türüdür. Manayı edebi sanatlar yoluyla en fazla gözleyen yazı türüdür. Her ulusta sanat amacıyla öncelikle şiir söylenmiş; nesir yazının bulunmasından sonra sanat alanına girmiştir. Şiir yazan ya da söyleyen kişiye de şair denir. Şairler yaşadıkları toplumun kültürüyle yoğrulurlar. Şairlerin söz varlıkları dönemin toplum yapısı, dini, siyasi ve iktisadi durumu, tarihi olayları, kültürü gibi konularda bilgiler verir. Şair varlığını ulusunun diline borçludur. Şair insanların yüzyıllar boyunca uğraşarak meydana getirdiği dili güzelleştirerek yazı haline sokar. Böylelikle dilin işleyişini ve ilerleyişini ölümsüzleştirip gelecek kuşaklara aktarır. Söz varlığı çalışmaları, topluma şairin gözünden bakabilmek için önemlidir. Bu çalışmada Arif Nihat Asya’nın “Ses ve Toprak” adlı kitabının söz varlığı üzerine incelemeler ve tespitler yer almaktadır. Öncelikle hayatı hakkında bilgiler verilmiş, sonrasında da taranan kitabın söz varlığı tasnifi yapılmıştır. Kelimelerin sıklığından yola çıkarak döneme ve şairin dünya görüşüne dair çıkarımlarda bulunulmaya ve kitabın söz varlığının genel görüntüsüne ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şiir, şair, söz varlığı, Arif Nihat Asya

ON THE VOCABULARY OF ARİF NİHAT ASYA’S BOOK TITLED “SES VE TOPRAK”

Abstract

Poetry is the oldest type of literature. It is the prominent type of writing that give priority to the meaning through literary arts. Throughout the history in every nation firstly poetry orally performed for the artistic purpose and prose entered the art field after the invention of the writing. People who writes poems or recite poems called poet. Poets are kneaded with the culture of the society in which they live.

TIDSAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 5, Sayı: 19, Aralık 2018, s. 1-10

The poets vocabulary provides information about the social, religious, political, economic institutions or situations of their era as well as historical events and culture of their society. The poet owes his existence to the language of his nation.

The poet

glamorizes the language created by his/her people for centuries by finding new ways of reconnecting words in poems. In this way, he/she immortalizes the functioning and progress of the language and transmits it to the future generations. Vocabulary studies are important in order to look at the society through the eyes of a poet. This study includes analysis and determinations on the vocabulary of Arif Nihat Asya's book titled "Ses ve Toprak". First section of the study includes information about Asya's life. Following section includes classified list of the vocabulary of the studied book. At the last section of this study, it was attempted to make inferences about the period and the world view of the poet based on the frequency of the words used in the book and also to reach an overview of the vocabulary of the book.

Keywords: Poem, poet, vocabulary, Arif Nihat Asya

GİRİŞ

Dil, çok yönlü, başka açılardan bakınca farklı nitelikleri beliren, insan ve toplumdan ayrı düşünülemeyecek bilim, sanat, teknoloji gibi bütün alanlarla ilgisi bulunan aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur.

İnsanın dünyadaki yerini ve farkını belirleyen dildir. Konuşma yeteneği insanı insan yapan özelliklerin başında gelir. Konuşabilen başka bir canlı grubu daha yoktur. İnsanların yaşamını sürdürüp kendilerini ifade etmesine olanak sağlar. İnsanı öteki varlıklardan ayıran, insan yapan niteliklerinden biri de onun sanat yönüdür. Söze dayanan bütün sanatların hammaddesi ve ürünü dildir (Aksan, 2009: 12).

Bir toplumun yaşayışı, gelenek ve görenekleri, dünya görüşü, inançları, yaşam felsefesi, bilim ve sanata katkıları o toplumun diline yansır. Kısaca söylenecek olursa dil, her yönüyle bir ulusun kültürünün aynasıdır. Şair ve yazarlar toplumun kültürüyle yoğrulur. Bir dilin imkânları ve zenginliği araştırılırken şair ve yazarların eserlerinde kullandığı söz varlığı önemli bir kaynaktır. Bu yüzden söz varlığı şairlerin kültürlerinin ve hayata bakış açısının eserlere yansımalarıdır.

Bir edebi kişinin söz varlığı, onun bilinen hayatının ötesine yolculuktur. Bu yolculuğun adı zihin ve fikir dünyasına yolculuk olarak adlandırılabilir. İnsan bir obje değildir. Objeden farklı olarak görünenin ötesinde, herkesin göremeyeceği farklı âlemler yaşatmaktadır. Bu âlemler kimi insanda kısıtlı, kimilerindeyse oldukça zengindir. Zengin olarak tanımlanan kesim edebi kişiliklerdir. Söz varlığı çalışmalarıyla bu âlemlerin kapısı aralanır ve bir toplumun kültür yolculuğuna ışık tutulmuş olur. Kelimeler kültür yolculuğunda yeni anlamlar, yeni şekiller kazanır, değişimlere uğrar. Bu değişimlere yerinde şahit olma imkânı bulunmayan insanoğlu, o günlerden kalan eserleri incelediğinde bu gelişim ve değişim hakkında fikir sahibi olabilir. Yalnızca kelimelerden yola çıkarak dahi birçok kültürel ve toplumsal çıkarımlara ulaşılabilir. Örneğin; Anadolu Selçuklu Devleti dönemi metinleri incelendiğinde yoğunca geçen Arapça ve

Farsça kelimelerden ya da Tanzimat Dönemi metinlerinde yer alan Fransızca kelimelerden yola çıkılarak dil ve dönem hakkında yorum yapılabilir. Bu durum; sanatçıların, toplumu ve kültürü eserleriyle harmanlayabilme gücünden kaynaklanmaktadır. Şairin üslubu onun diğer şairlerden farkını ortaya koyar. Kelimelere kendi şahsiyetinin ve mizacının rengini de katarlar. Herkesin dili onlarda kendilerine has söyleyiş haline gelir. Bu bakımdan şair ve yazarların dili kullanış biçimlerinin ve söz varlığının metinler taranarak ortaya konulması, bazı ipuçlarına ulaşmak noktasında yapılan çalışmalar arasındadır.

Şair ve yazarların duygu ve düşünce dünyalarını anlatmak için kullandıkları kelime sayısı, kelimelerin sıklık dereceleri, metin içindeki anlamları ve kelime gruplarının dağılım özelliklerinin bilinmesi dil incelemeleri bakımından büyük önem taşımaktadır (Ergüzel ve Kirik, 2012: 53). Bir bildiri de şair ya da yazarın söz varlığına ayrıntılı yer vermek mümkün değildir. Biz burada Arif Nihat Asya'nın "Ses ve Toprak" kitabının söz varlığını inceledik. Kelimeleri tek tek ele aldık. Kitapta geçen 174 şiir ve 13188 sözcüğü tarayarak sıklığına göre dağılım yaptık.

ARİF NİHAT ASYA VE ŞİİRLERİ HAKKINDA

1904 yılında İstanbul'un Çatalca ilçesine bağlı İnceğiz köyünde doğmuştur. Babasını küçük yaşta kaybetmiştir. Arif'in bakımını aydın bir kadın olan halası Gülfem Hanım ve eşi Mehmet Fevzi Efendi üstlenmiştir. Balkan savaşından önce İstanbul'a göç ettiler. Halası Arif'in iyi bir eğitim almasını ister. Bu yüzden ilk ve ortaokulu 1920 yılında yatılı olarak okuduğu Bolu Sultanisi'nde bitirmiştir. Bu okulun ikinci devresi kaldırılınca Kastamonu Sultanisi'ne nakledilmiştir. Böylece I. Dünya Savaşı'nı İstanbul, Bolu ve Kastamonu'da; Kurtuluş Savaşı yıllarını ise Kastamonu'da geçirmiştir. Kastamonu yılları Arif Nihat Asya için çok önemlidir. Kastamonu Kurtuluş Savaşı'nın en önemli merkezlerinden biriydi. işgale karşı direnişe ve milli mücadeleye katılmak için İstanbul'dan İnebolu yoluyla Anadolu'ya geçenlerin uğrak noktasıydı. Arif Nihat burada konaklayan vatanseverlerin toplantılarına katılmış, konuşmalarını dinlemiştir. Bu yüzden burada Mehmet Akif Ersoy, Mustafa Necati Bey gibi birçok önemli isimle tanışıp konuşma fırsatı bulmuştur. İlk şiirini burada çıkan Gençlik dergisinde yayınlamıştır.

Birçok yerde edebiyat öğretmenliği yapmıştır. Buralarda kendine yeni ufuklar açma fırsatı bulmuştur. Anne ve babasından erken yaşta kopan Arif Nihat, ülkesinin karışık dönemlerine de şahit olduğu için manevi yönü iyice derinleşmiştir. Yurdumuzda milli konulara dair konferanslar vermiştir. Milli ve manevi değerlerimizi dile getiren şiir ve nesir kitapları yayınlamıştır. 1975 yılında, Bayrak şiirinin yazıldığı ve çok sevdiği Adana'nın kurtuluş günü olan 5 Ocak tarihinde Ankara'da vefat etmiştir.

Arif Nihat Asya binlerce öğrenci yetiştirmiş, onlara vatan ve bayrak sevgisini, iyi insan olmayı öğretmiş, vatansever bir öğretmen, şair ve yazardır. Tarihine, milli değerlerine, milli kültürüne, vatanına, bayrağına derin bir aşk ile bağlıdır. Tabiat hayranı ve sanat aşığıdır. O bir gönül adamıdır. Yaratılan her şeye âşıktır. Her türlü güzelliğe karşı olan sevgisi onu sonunda mutlak güzele, Allah sevgisine ulaştırmıştır.

Türkçeyi inanılmaz bir maharetle kullanmıştır. Şiirlerinde temiz, duru ve yaşayan Türkçe kullanmıştır. Ama dinî ve bazı tarihî konuları ele aldığı şiirlerinde eski dilden kelimeler ve terkipler de yer alır. Kendisi bu durumu "Benim yalnız doğacaklardan değil, ölmüşlerden de

okuyucularım vardır." diye ifade etmiştir. Şiirlerindeki bu sadelikle Türk diline yeni bir söz varlığı hazinesi sunmuştur.

Söz varlığı bir yazar ya da şairi diğer insanlardan veya edebi kişilerden ayıran en önemli etmendir. Türkçeyi kullanım biçimi, seçtiği kelimeler bakımından zenginlik gibi faktörler sanatçının üslubu ve sanat gücünü ortaya çıkarır. Bu faktörlere söz varlığı çalışmasıyla ulaşılabilir.

Arif Nihat Asya'nın şiirleri yedi kitap halinde toplanmıştır. Bu kitaplar: Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor, Rubâiyyât-ı Ârif 1, Kökler ve Dallar, Dualar ve Âminler, Ses ve Toprak, Fatihler Ölmez ve Takvimler, Rubâiyyât-ı Ârif 2'dir. Şiir tarzında yazılmış bu kitapların söz varlığı üzerine daha önce yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Arif Nihat Asya'nın sıkça kullandığı kelimeler ve bu kelimelerin dağılımı şu şekildedir:

1. İSİMLER

İsimler bütün varlıkları karşılayan, onları ifade etmemizi sağlayan kelimelerdir. Arif Nihat Asya'nın şiirlerinin kelime dizinine bakıldığında isimlerin daha fazla kullanıldığı görülmüştür. Nesirlerinin aksine şiirlerinde daha çok soyut ve maneviyatı ifade eden isimler kullanmıştır. İsimlerin bu doğrultuda kullanılması duyguların düşüncelerden daha ağır bastığını göstermektedir. Şiirlerinde geçen isimler ifade ettikleri kavram dünyasının özelliklerine göre 29 farklı grupta tasnif edilmiştir.

1.1. Yer-Yön Bildiren Kelimeler

yol 85	dış 7	beşik 3	belde 1
ara 35	geri 7	cadde 3	balkon 1
yer 23	sahil 7	kule 3	çarşı 1
yan 22	art 6	orta 3	dükkan 1
bura 21	Baca 5	sol 3	hastane 1
iç 21	köprü 5	cenup 2	ilçe 1
ön 17	mabed 5	geçit 2	konak 1
ev 15	saray 5	kale 2	köşk 1
üst 14	batı 4	kısım 2	kuyu 1
şehir 13	eşik 4	kuytu 2	mekan 1
köy 12	doğu 4	mektep 2	meydan 1
alt 11	durak 4	saha 2	şura 1
ora 10	sağ 4	sokak 2	zindan 1
hane 8	üzer 4	uç 2	
çeşme 7	arka 3	atölye 1	

1.2. Kişi Adları

Leyla 11	Havva 8	Adem 6	Arif 6
----------	---------	--------	--------

Abdüsselâm 5	Arif Nihad 1	Güllü 1	Süleyman 1
Aslı 4	Ayşe 1	Hacı Bekir	Şadiye 1
Fatih 4	Azra 1	Karagül 1	Şirin 1
Ülkü 4	Belkıs 1	Halil Can 1	Tevfik Nihad 1
Asya 3	Celal Emrem1	Hamza 1	Tosun Ağa 1
Elif 2	Çandarlı Halil 1	Hürmüz 1	Yeşim 1
Mehmed 2	Ekrem Yaver 1	Mihrican 1	Yılmaz Güngenci
Sinan 2	Emin Abid 1	Nihad 1	1
Yunus 2	Ergun Göze 1	Perihan 1	Zeliha 1
Ali 1	Esmâ 1	Rasim Eyuboğlu	
Ali Ekrem 1	Fatma 1	1	
Arda 1	Feraye 1	Suna 1	

1.3. Tarihî Kişilerin Adları

Alparslan 3	Ahmed Kudsi	Dîvânî 1	Namık Kemal 1
Mevlana 3	Tecer 1	Hacı Bektâş-ı	Nedim 1
Mustafa Kemal 3	Aşık Veysel 1	Veli 1	Pamuk Prenses 1
Battal Gazi 2	Avn-i Bari 1	Kays 1	Şandor Petöfi 1
Köroğlu 2	Çamlıbel 1	Kâzım Karabekir	
	Eleanora 1	1	

1.4. Savaş, Askerlik, Devlet Yönetimi ve Siyasi Olaylarla İlgili Kelimeler

yiğit 10	zafer 3	cephe 1	melike 1
fetih 5	ağa 2	cihet 1	mızrak 1
ferman 5	hukuk 2	cülus 1	miğfer 1
paşa 5	hünkar 2	dava 1	mühür 1
şehit 5	imza 2	destur 1	ok 1
cumhuriyet 4	kahraman 2	devrim 1	padişah 1
emir 4	makam 2	efendi 1	payitaht 1
er 3	saltanat 2	han 1	seferber 1
kurşun 3	savaş 2	harem 1	silah 1
ordu 3	serdar 2	kılıç 1	şahit 1
sefer 3	akın 1	kıral 1	tuğ 1
sultan 3	asker 1	medeniyet 1	tura 1

veliaht 1

vezir 1

zırh 1

Bu kategoride kullandığı kelimelerin çeşitliliğinin sebebi savaşın yoğun olduğu dönemde yaşamasıdır. Siyasetle iç içe olması da onun devlet yönetimine dair kelimeleri sıkça kullanmasına sebep olmuştur. Şiddetin ve savaşın şairi olmasa da bu alanda kullandığı kelime sayısı azımsanamayacak derecededir.

1.5. Şehir ve Semt Adları

Avşa 14

Ankara 2

İstanbul 1

Lahey 1

Bingöl 12

Göreme 2

İnek Tepesi 1

Malazgird 1

Erdek 9

Kerkük 2

İzmir 1

Paşalimanı 1

Nevşehir 9

Kırıkkale 2

Kakava 1

Rasattepe 1

Edirne 7

Seyhan 2

Kaleiçi 1

Samsun 1

Kastamonu 5

Vardar 2

Kasımpaşa 1

Sarayiçi 1

Meriç 5

Yozgat 2

Kayseri 1

Selimiye 1

Tunca 5

Ada 1

Kemerhisar 1

Seyyidgazi 1

Nemrud 4

Alipaşa 1

Kırkpınar 1

Sittisultan 1

Sakarya 4

Antalya 1

Kıyık 1

Suyu Dumanlı 1

Kars 3

Bülbüladası 1

Kız Kalesi 1

Süleymaniye 1

Afyon 3

Çukurova 1

Kocatepe 1

Tuna 1

Narköy 3

Denhag 1

Konya 1

Vistül 1

Peri Bacaları 3

Durayer 1

Köln 1

Yanıkışla 1

Arpaçayı 2

Haliç 1

Kudüs 1

Adana 2

Istıranca 1

Kumkapı 1

Gençlere faydalı olabilmek adına ülkesinde konferanslar vermek için farklı illeri gezmesi, yazdığı yazılar yüzünden verilen sürgünler, tanıştığı farklı insanlar sayesinde genişleyen çevresi onun şiirlerindeki şehir ve semt isimlerinin çeşitliliğinin fazla olmasına sebep olmuştur.

1.6. Bölge, Ülke, Irk, Dil Adları

Türk 6

Amazon 1

İslav 1

Rumca 1

Macar 4

Balkan 1

Kerküklü 1

Süveyş 1

Asya 3

Bizans 1

Macaristan 1

Kıbrıs 3

dil 1

Marmara 1

Avrupa 2

Hind 1

Rum 1

Küçük yaşta ailesini kaybetmesi onun vatan ve milletine daha sıkı bağlarla bağlanmasını sağlamıştır. Ona göre vatan onun ailesidir. Türkçüdür ve bu yüzden Türk kelimesi şiirlerinde

sıkça geçer. Bunun yanında diğer milletleri de yer yer eleştirmiş ve kıyaslama yapmıştır. Aynı zamanda tarihi bilgilere de değinmiştir.

1.7. Vatan ve Millet İle İlgili Kelimeler

yuva 16	ülke 5	sınır 3	millet 1
diyar 6	halk 4	vatan 3	
bayrak 5	memleket 3	yurt 3	

Arif Nihat Asya, vatanseverlik yönüyle tanınan bir edebi kişiliktir. Şiirlerinde buna sıkça yer vermiştir.

1.8. Hayvan Adları ve İlgili Kelimeler

kuş 25	kelebek 4	balık 2	katır 1
kanad 21	kurt 4	kafes 2	kovan 1
sürü 6	at 3	kuğu 2	koyun 1
arı 5	güvercin 3	yele 2	koza 1
kuzu 5	köpek 3	ateş böceği 1	muhabet kuşu 1
petek 5	yarasa 3	baykuş 1	nal 1
bülbül 4	yılan 3	enik 1	turna 1
kartal 4	aslan 2	gaga 1	

1.9. Çiçek, Meyve, Sebze, Bitki Adları ve İlgili Kelimeler

gül 54	gülistan 3	servi 2	filiz 1
dal 35	sarmaşık 3	tomurcuk 2	kabak 1
lale 18	ağaç 2	zambak 2	kamış 1
bahçe 12	başak 2	asma 1	kavak 1
çiçek 12	çilek 2	bağ 1	konca 1
yaprak 10	karanfil 2	çam 1	lavanta 1
yosun 6	kar çiçeği 2	elma 1	ot 1
çiğdem 4	menekşe 2	erik 1	salkım 1
nar 4	mercan 2	fesleğen 1	söğüd 1
gonce 3	saksı 2	fidan 1	zakkum 1

1.10. Zaman Kavramıyla İlgili Kelimeler

gün 105	şimdi 23	kış 14	mevsim 12
gece 36	vakit 21	zaman 14	yaz 12
yıl 29	akşam 18	bahar 13	sabah 10
bugün 28	sonra 16	yarın 13	dün 8

çağ 8	sene 5	kasım 2	mazi 1
takvim 8	temmuz 5	aralık 1	nisan 1
asır 6	devir 4	Dakka 1	ocak 1
ay 6	haziran 4	eylül 1	paydos 1
önce 6	fecir 3	lale Devri 1	şubat 1
saat 6	güz 3	hazan 1	
an 5	ramazan 3	istikbal 1	
gündüz 5	evvel 2	mayıs 1	

1.10. Gök Bilimi İle İlgili Kelimeler

dünya 24	güneş 9	cihan 4	kainat 3
gök 24	ay 5	hilal 4	bedr 1
yıldız 11	şeb 5	sema 4	

1.11. Sanat, Müzik, Yazı, İlim, Felsefe, Edebiyat, Eğitim İle İlgili Kelimeler

ses 42	güfte 3	hikaye 2	kayıt 1
kitap 13	ilham 3	kalem 2	koçaklama 1
ney 13	kelime 3	mektup 2	medhiyye 1
şarkı 7	kitabe 3	name 2	mersiye 1
şiir 7	kudüm 3	resim 2	münacat 1
tarih 7	masal 3	sada 2	naat 1
ağıt 6	mızrap 3	beyit 1	nesir 1
heykel 6	saz 3	ebced 1	neva 1
beste 5	şaheser 3	davul 1	portre 1
ninni 5	bilmece 2	gazel 1	TRT 1
destan 4	dergi 2	kafiye 1	zurna 1
sanat 4	çalğı 2	kaside 1	
türkü 4	çini 2	kaval 1	

Sanat ile ilgili kullandığı kelimelerin sıklığı onun sanatçı kişiliğini destekler niteliktedir. Şiirlerinde hemen hemen sanatın her alanını görebiliriz. Günümüzde hala kullanımı devam etmekte olan kavramlara yer verse de mektup gibi artık tercih edilmeyen bir kavramdan da bahsetmektedir.

1.12. Doğa Olayları ve Tabiat İle İlgili Kelimeler

toprak 24	göl 18	tepe 9	rüzgar 8
dağ 22	gölge 10	hava 8	dalga 7

deniz 7	şebnem 4	sahra 1	bataklık 1
ufuk 7	cemre 3	çakıl taşı 1	doruk 1
çöl 6	fırtına 3	dere 1	baran 1
kıyı 6	gurup 3	derya 1	sağnak 1
kum 6	sis 3	şafak 1	vaha 1
ova 6	berk 2	zelzele 1	çamur 1
taş 6	bora 2	yel 1	mehtap 1
yayla 5	kaynak 2	kır 1	şelale 1
bulut 4	saba 2	yıldırım 1	vadi 1
ırmak 4	sel 2	nehir 1	
kar 4	yağmur 2	kıta 1	
su 4	meltem 1	koy 1	

Tabiat aşığı bir insandır. Yaratılan her şeyi sever. Bu yüzden şiirlerinde tabiat ile ilgili her türlü ayrıntıyı görebiliriz. Şiirlerinde çakıl taşına dahi yer vermesi bu durumu kanıtlar niteliktedir.

1.13. Meslek Adları ve İlgili Kelimeler

çoban 6	bende 1	neyzen 1	esnaf 1
heykeltıraş 2	hakem 1	gemici 1	avcı 1
iş 2	hekim 1	kaptan 1	saki 1
kayıkcı 2	müezzin 1	eylemci 1	kahin 1
muallim 2	köle 1	pehlivan 1	tulumbacı 1
şair 2	sanatçı 1	aktar 1	dadı 1
mutrib 1	mimar 1	müdür 1	

Doğaya olan hayranlığı, her ayrıntıyı sevmesi onun hemen hemen her şiirinde göze çarpar. Meslek isimlerinden de en çok çoban ismini kullanması bu yüzdendir. Tabiattan bahsederken çobanlara da yer vermiştir. Bunların yanında Arif Nihat, sanata olan ilgisini de şiirlerine yansıtmıştır. Şiirlerinde sanatın her dalına dokunan kelimeler bulundurulur. Heykeltıraş, neyzen gibi meslek isimlerini kullanması buna örnektir.

1.14. Sayı ve Sıra İfade Eden Kelimeler

bir 278	çift 6	dokuz 4	sekiz 3
son 9	ilk 5	kırk 4	yirmi birinci 2
bin 7	on 5	beş 3	dü 1
iki 7	üç 5	birinci 3	dört 1
tek 7	yüz 5	ellinci 3	ikinci 1

yirmi üç 1	on dört 1	seksen 1	beş yüz 1
üç yüz bin 1	doksan dokuz 1	yirmi altı 1	on altı 1

Kitapta farklı sayıları ifade eden çeşitli kelimeler kullanılmıştır. Şiirlerde 278 defa tekrar edilen ve kitabın en sık kullanılan kelimesi olan "bir" de bu kategoride yer alır. Yüz kelimesini de hem sayı olarak hem de vücudun bir bölümü olarak kullanmıştır.

1.15. Renk Adları ve İlgili Kelimeler

kara 19	mavi 6	esmer 3	sarı 2
siyah 12	ak 5	pembe 3	sarışın 1
beyaz 7	yeşil 5	kumral 2	kırmızı 1
al 6	sedef 4	mor 2	

1.16. Aile, Akrabalık Terimleri ve İlgili Kelimeler

anne 22	dede 4	nine 1	abla 1
çocuk 20	baba 3	eş 1	kızkardeş 1
oğul 10	ana 2	kızan 1	sülale 1
yavru 9	bacı 2	soy 1	eccad 1
gelin 8	bebek 2	ata 1	dayı 1
kardeş 6	torun 2	güvey 1	

Anne ve baba, Arif Nihat'ın her zaman kanayan yarası olmuştur. Özellikle anne temasını şiirlerinde sıkça işlemiş, edebiyatımızın en çok anne şiiri yazar şairlerinden biri olmuştur. Anne kavramı, ana ve anne olmak üzere iki kavramla anlatılmış ve sıklıkla kullanılmıştır. Bunun yanında oğul kelimesi erkek evlat ve arı anlamına gelecek şekilde iki farklı anlamda kullanılmıştır.

1.17. Hastalık Adları ve İlgili Kelimeler

yara 2	şifa 1	şurup 1	reçete 1
doping 1	leke 1	sargı 1	sağır 1

1.18. Cevher, Değerli Taş, Maden, Doğal Kaynak Adları

altın 15	mermer 3	zümrüt 1	mazot 1
gümüş 5	demir 2	yakut 1	inci 1
bakır 4	tunç 1	çelik 1	

1.19. Sosyal Hayat, Ev-Yapı, Giyim-Kuşam, Yiyecek-İçecek, Madde Adları

hâl 33	etek 11	oda 8	oyuncak 7
ışık 33	bal 9	ayna 7	şarap 7
kapı 12	haber 8	gemi 7	bardak 6
düğün 11	ıtır 8	kına 7	ekmek 6

direk 5	küre 3	eşya 1	yelek 1
koku 5	pencere 3	çerçeve 1	balayı 1
lezzet 5	süt 3	moda 1	defter 1
oyun 5	şöhret 3	bere 1	çarşaf 1
para 5	tekerlek 3	asa 1	mücevher 1
sur 5	yorgan 3	aba 1	kiremit 1
çeyiz 4	bayram 2	kilit 1	bilet 1
davet 4	buhurdan 2	bluz 1	orak 1
duvar 4	beşik 2	meşale 1	tırpan 1
harabe 4	gelinlik 2	kor 1	mikrofon 1
havuz 4	ipek 2	sütiyen 1	paravana 1
kadeh 4	lamba 2	tütsü 1	mürekkebi 1
katık 4	sütun 2	duvak 1	kahve 1
kayık 4	bodrum 2	salıncak 1	kağıt 1
renk 4	kıvılcım 2	döşeme 1	kase 1
süs 4	misafir 2	tavan 1	fal 1
taç 4	tel 2	harita 1	kısır 1
tül 4	yatak 2	sofa 1	levha 1
ayın 3	terazi 2	çelenk 1	minder 1
araba 3	tarak 2	mangal 1	şişe 1
başörtü 3	ip 2	sabun 1	seyahat 1
buhur 3	gıda 1	yelken 1	akça 1
cam 3	fener 1	yalı 1	dam 1
halı 3	reklam 1	maya 1	
hediye 3	avize 1	eyer 1	
içki 3	nizam 1	elek 1	

1.20. Organ Adları, İşlevleri ve Vücudun Bölümleri

baş 63	tat 15	boyun 9	el 8
dil 37	yüz 15	meme 9	kol 8
göz 36	dudak 14	ağız 8	ten 8
saç 22	göğüs 12	ayak 8	koyun 7
kucak 16	kalp 12	beden 8	bel 5

kan 5	nabız 3	sine 2	beniz 1
diş 4	parmak 3	soluk 2	beyin 1
diz 4	omuz 3	yanak 2	geniz 1
kelle 4	vücut 3	karın 1	bacak 1
cilt 3	avuç 2	kirpik 1	
gövde 3	bilek 2	alın 1	
kemik 3	sırt 2	omurga 1	

Vücudun bölümleri ve organ adlarının şiirlerde çeşitliliği fazladır. İlk olarak okurken anlam verilemese de bu kategoriye ait isimlerin çokluğu onun kelime hazinesinin sınırlarını ne kadar zorladığını gösterir. Ancak burada dikkat çeken "dil" sözcüğüdür. Şiirlerde hem organ ismi olarak hem de milletlerin ortak konuştuğu dil olarak kullanılmıştır. Bu durum kelimeleri eş sesli olarak kullandığını gösterir.

1.21. Manevi Hayat, Doğum-Ölüm, İnsana Ait Duygu ve Davranışlar İle İlgili Adlar

aşk 29	çile 4	kuşku 2	hata 1
yaş 27	doğum 4	kuvvet 2	savap 1
yürek 21	duygu 4	tabut 2	mucize 1
ölüm 18	hak 4	teselli 2	kelam 1
gönül 17	hatır 4	sır 2	ihvan 1
dert 13	sabır 4	şehvet 2	sebeb 1
ömür 13	saadet 4	utanç 2	heves 1
akıl 11	yalan 4	vuslat 2	canan 1
ruh 11	arz 3	sıkıntı 1	gaye 1
naz 10	bahtiyar 3	kudûm 1	haset 1
uyku 9	düş 3	üfûl 1	adap 1
dilek 8	hatıra 3	gurbet 1	töre 1
dost 7	haz 3	sevda 1	irade 1
hayat 6	matem 3	ihsan 1	kibir 1
müjde 6	nida 3	mihnet 1	merhamet 1
rüyâ 6	yasak 3	kahr 1	cesaret 1
fikir 5	emek 2	ezel 1	asi 1
korku 5	hıçkırık 2	meded 1	cesed 1
söz 5	hicran 2	nevmidî 1	
baht 4	hüsn 2	vasiyet 1	

Maneviyata önem veren Arif Nihat, şiirlerinde bunu en iyi şekilde ifade etmiştir. Her türlü duyguya yer vermiş ve bunlar üzerinde durmuştur. Düşüncelerini açıkça dile getirdiği için sürgün edilişlerinden etkilenişini vuslat, hasret, sıkıntı, emek, çile gibi kelimelerle dile getirmiştir. Bunun yanında yaratanın yarattığı her şeyi sevdiğini ve sevilmesi gerektiğini söyleyen Arif Nihat Asya bu sevgi ve aşkı şiirlerinde aşk ve sevgi kelimelerini sıkça kullanarak göstermiştir.

1.22. Dinî Anlam İçeren Adlar

kubbe 13	kurban 3	Leyle-i Kadr 1	İsa 1
mezar 13	mübarek 3	sevap 1	İlyas 1
selâm 12	namaz 3	evrâd 1	Fatiha 1
nur 9	rahmet 3	tefekür 1	cemâat 1
melek 8	şadırvan 3	tesbih 1	kible 1
tanrı 8	şer 3	ibtidâ 1	tevekkül 1
Allah 7	yatır 3	intihâ 1	ilâhî 1
cennet 7	Ayasofya 2	yezdan 1	Regaaip 1
türbe 7	Cibril 2	Hudâ 1	Kadir 1
günah 6	ecel 2	imam 1	abdest 1
kader 6	ezan 2	Rabbü'lenâm 1	sûre 1
minare 6	helâl 2	câmi 1	kabir 1
Hak 5	iman 2	mescit 1	Yâsin 1
Hızır 5	kul 2	eshâb 1	Hâbil 1
kısmet 5	manastır 2	hikmet 1	Kabil 1
kilise 5	pîr 2	kerâmet 1	muska 1
mihrâb 5	Resûlâllah 2	Kur'an 1	iblis 1
duâ 4	secde 2	nasip 1	cehennem 1
hayır 4	velî 2	hûri 1	Azrail 1
şefâat 4	salevât 1	râhibe 1	ahiret 1
şükür 4	enbiya 1	ibâdet 1	ikrâ 1
alem 3	ümme 1	katedral 1	Arş-ı A'lâ 1
haç 3	rüsül 1	Meryem 1	Şeb-i Arus 1

Arif Nihat Asya dini yaşayan birisidir. Bunu şiirlerinde kullandığı dini kavramlarla göstermektedir. Dini terimlerin çeşitliliği dikkat çekici niteliktedir. Bazı şiirlerinde aynı kavramı birkaç farklı kelime ile ifade etmiştir. Allah, Hak, tanrı kelimeleriyle aynı kavramı anlatmıştır.

1.23. İşaret, Şahıs, Belirsizlik İfade Eden Kelimeler

ben 120	onu 32	bana 23	kişi 5
bu 73	kendi 30	şu 22	herkes 3
sen 63	o 27	onlar 13	hiçbir 2
biz 52	sana 25	şey 9	birkaç 1

Eserlerinde kendini merkeze koymuştur. İşaret etmenin yanında karşıt düşüncede olanları bu diye nitelendirmiştir. Kendi gibi düşünenleri de benliğinde toplamıştır.

1.24. Varlıkların, İnsanların Durumunu ve Niteliklerini Belirten Kelimeler

güzel 43	aşına 7	sarhoş 3	şehka 1
her 28	hoş 6	şeffaf 3	gariban 1
yolcu 25	insan 6	yüce 3	geniş 1
uzak 16	isim 6	gür 2	sağlam 1
kadın 15	ıssız 5	has 2	muhkem 1
kız 15	sıcak 5	ihtiyar 2	fiske 1
açık 13	uzun 5	katre 2	hâlis 1
böyle 13	solgun 4	köhne 2	çağdaş 1
dev 12	adam 3	yüksek 2	serseri 1
küçük 12	çapkın 3	ümmî 1	öz 1
yeni 12	biraz 3	kirâm 1	ince 1
derin 10	ekrem 3	fakir 1	kıvrak 1
kırık 10	garip 3	bîçâre 1	nazik 1
ham 8	körpe 3	bîkesiz 1	bakir 1

Anlatımı farklı sıfatlarla süslemesi şairin üslubunun zenginliğinin göstergesidir. Sıfatları kullanmak için nesirler daha uygun olsa da Arif Nihat Asya şiirlerinde de çok çeşitli ve sıkça sıfat kullanmıştır. Bu da şiirlerin anlatımına renk katmıştır.

1.25. Birleşik İsimler

gözbebeği 4	denizkızı 1	canyoldaşı 1	ağırbaş 1
yıldönümü 3	yalnayak 1	nurtopu 1	yüzgöz 1
kartopu 2	alışveriş 1	başucu 1	yurdsever 1
canevi 1	alinyazısı 1	velinimet 1	balmumu 1
dedikodu 1	ibadethane 1	gözyaşı 1	yalnayak 1

1.26. Soru İfade Eden Kelime ve Ekler

ne 136	mı 69	mi 28	kim 16
--------	-------	-------	--------

kaç 14	hangi 8	nedir 6	
nasıl 14	neden 7	niçin 3	
1.27. +LI Eki İle Yapılan Kelimeler			
tatlı 12	bereketli 1	ayetli 1	dikkatli 1
sevgili 7	gamlı 1	neşeli 1	heyecanlı 1
canlı 5	basamaklı 1	oyalı 1	perili 1
acıklı 3	örtülü 1	şifalı 1	meyilli 1
köşeli 2	belikli 1	tehlikeli 1	vicdanlı 1
vefalı 2	örgülü 1	debdebeli 1	akıllı 1
tahrilli 1	köpüklü 1	tantanalı 1	
adaklı 1	yuvalı 1	kuşaklı 1	
tozlu 1	isli 1	palalı 1	

1.28. +LIK Eki İle Yapılan Kelimeler

karanlık 12	gericilik 2	şımarıklık 1	barbarlık 1
güzellik 4	susuzluk 2	değişiklik 1	kalabalık 1
ayrılık 3	varlık 2	kitaplık 1	koruluk 1
nazarlık 3	üstelik 1	tadımlık 1	gerdanlık 1
yolculuk 3	hurremlik 1	tatlılık 1	çapkınlık 1
açlık 2	iyilik 1	utangaçlık 1	boşluk 1
başlık 2	aylık 1	erlik 1	
fundalık 2	gariplik 1	haydudluk 1	

1.29. Arapça-Farsça Kelimelerin Bir Araya Gelmesiyle Oluşmuş İsimler

dârüşşifâ 1	tâbesabâh 1	bermurâd 1	sernigûn 1
-------------	-------------	------------	------------

2. PEKİŞTİRMELER VE İKİLEMELER

en 27	oylum oylum 1	örgü örgü 1	üslub üslub 1
dilim dilim 3	bomboş 1	niyet niyet 1	döşeli dayalı 1
gül gül 3	içli dışlı 1	derinden derine 1	ak ak 1
açık saçık 2	burcu burcu 1	tatlı tatlı 1	buhur buhur 1
al al 2	dimdik 1	oymak oymak 1	pembe pembe 1
çifte çifte 2	bazı bazı 1	minimini 1	buğu buğu 1
öbek öbek 2	git gide 1	boyun posun 1	çırçıplak 1
yan yana 2	renk renk 1	lezzet lezzet 1	tel tel 1
çıtır pıtır 1	ses ses 1	lale lale 1	hayran hayran 1

yumuk yumuk 1 mışıl mışıl 1 çıtır çıtır 1 paramparça 1

diri diri 1 kıskıs 1 eğribüğü 1 büsbütün 1

3. EDAT VE BAĞLAÇLAR

ile 169 için 35 sanki 7 ne ne 2

ki 78 -se 22 ancak 6 vü 1

ve 59 fakat 14 lakin 6 çünkü 1

de 52 belki 10 ü 6 yahut 1

da 50 yalnız 10 hem hem 3

4. ÜNLEMLER

ey 117 oy 1 ya 1

5. UNVANLAR

Bey 1 Üstad 1 Hazretleri 1

Beyefendi 1 Paşa 1

6. ESERDE SIKÇA GEÇEN TARİHLER

1340 3

1968 3

1972 2

1975 1

1901 1

1967 1

1973 1

1941 1

SONUÇ

Şair ve yazarların söz varlığının tespiti, kendi devirleri içinde dili kullanım tarzları, dilin kelimelerine hâkimiyetleri dil incelemeleri için yeni ve farklı yorumlarla karşılaştırmalar yapılmasına imkân vermektedir. Bir yazar ya da şairin eserlerinde kaç kelime kullandığı, bunları hangi sıklık derecesiyle eserlerine yansıttığı, hangi kelime ve kavramların üzerinde yoğunlaştığına dair bilgiler bize onun kelime ve kavramlar dünyasını belirlemede ipuçları sunmakta, değerlendirme yapabilmek için malzeme vermektedir.

Kelimeler dünyaya bakış açını genişleten, yeni anlamlar kazandıran birimlerdir. Her edebi kişilik dil ve edebiyat dünyasındaki sözcüklere yeni anlamlar ekleyerek zenginliği arttırır. Söz varlığı incelemeleri bir dilin imkânlarını tespititte önemli bir ölçüdür. Türkçemiz yüzyıllar içerisinde kazandığı anlam inceliklerini şair ve yazarlarımızın eserlerinde ortaya koymuştur. Kendi kültürlerinde yoğrulan ve yetişen şair ile yazarlarımız bunu eserlerine de yansıtmıştır. Eserlerini incelendiğinde kültürünü yaşadığı topluma dair bilgilere ulaşılabilir.

Edebiyatımızın önemli şairlerinden Arif Nihat Asya'nın şiirleri dil ve üslup bakımından çok kıymetlidir. Yeniliği sevmesine rağmen eski dilden de tam olarak kopmamıştır. Arapça Farsça kelimeleri ve tamlamaları şiirlerinde görebiliriz. Özellikle rubailerinde Arapça Farsça kelime ve tamlamaları sıkça kullanmıştır. Güncel konulara değinmesine rağmen edebi yanını eserlerde göstermiş ve vermek istediği mesajı bir takım olayların ardında zihinlerde uyandırabilmeyi başarabilmiştir. Kelimelerle kendine bir dünya oluşturmuştur ve onları nasıl kullanacağını bilir. Şiirlerinde kimi zaman vatan, millet sevgisinden bahsediyorken kimi zaman bir anda doğa güzelliklerine, bir kadını betimlemeye ya da bir semtin cazibesine geçmiştir. Tabiat aşığıdır. Doğa ile ilgili hemen hemen her kavram üzerinden şiir yazmıştır. Sözü nü söylemekten, eleştiri yapmaktan çekinmemiş ve konu ayrımı yapmaksızın yazmıştır. Bu yüzden yaşadığı dönemde birkaç defa sürgün edilmiştir. Şiirlerinde birçok kişi isminin yanında tarihî kişilerin isimlerine de rastlanılmaktadır. Arif Nihat Asya'nın her duygusunu şiirlerinde görebiliriz. Öfkesini, sevincini, mutluluğunu, vatanseverliğini, bayrak aşkını, hüznünü vb. her duygusu şiirlerinde mevcuttur.

Arif Nihat Asya'nın "Ses ve Toprak" adlı kitabının söz varlığı tespiti için yapılan bu çalışmada 174 şiir ve 13188 sözcük tek tek taranarak isimler, pekiştirmeler ve ikilemeler, edatlar ve bağlaçlar, unvanlar, ünlemler, eserde geçen tarihler adlı ana başlıklar ve isimler ana başlığının 29 alt başlığı altında tasnif yapılmıştır. Bir defa kullanılan kelimeler ile 278 defa kullanılan ve en çok kullanılmış kelime olma özelliğine sahip "bir" kelimesinin aralığı üzerinde çalışılmıştır. 13188 kelimededen tekrarlar çıkarılınca 8196 madde başı kelimeye ulaşılmıştır. Daha önce yapılan şair ve yazarların kelime hazinelerinin tespiti ile karşılaştırıldığında, 8185 farklı kelimenin zengin bir kelime hazinesinin varlığını ortaya çıkardığı görülür. 10000 üzeri kelime kullanan şair ve yazarların başarılı kabul edildiği bir ortamda, Arif Nihat Asya sadece bu kitabında 8185 farklı kelime kullanmıştır. Bu kelimelerin 561 tanesi şiirlerde bir defa kullanılmıştır. Bu durum Arif Nihat Asya'nın farklı kelimelerle eserini zenginleştirmeye çalışması ile açıklanabilir. 8185 farklı kelimenin 150 tanesi iki kez tekrar edilmiştir. 116 kelime ise üç defa tekrarlanmıştır. Geriye kalanlar ise dört ile iki yüz yetmiş sekiz arasında tekrar edilmiştir. Bu sıkça kullanılan kelimeler üzerinden genel bir kaniya varılmaya çalışılmış, sıklıklardan yola çıkılarak yorumlarda bulunulmuştur. Bunların yanında sıkça kullanılan ve

belirli bir tarihi devri işaret eden tarihler tespit edilip çalışmada yer verilmiştir. Zıt anlamlı, eş anlamlı ve eş sesli kelimeleri bir arada kullanmıştır. Deyim ve atasözüne rastlanılmamıştır.

Yapılan bu tasnif çalışmasından sonra Arif Nihat Asya ile ilgili yorum yapmak gerekirse, şiirlerinde sosyal yaşam, siyasi olaylar, ekonomik durum, doğa güzellikleri, dini konulara yer vermiştir. Kelimelerle insanı duygusal ve fiziksel olarak okuyuculara çizmiştir. O her şeyi sevmektedir. Yaratılan her şey onun için güzeldir. Kendi milletine en içten duygularla bağlıdır. İnandığı görüşleri savunmaktan ve insanları bu konuda eleştirmekten çekinmez. Güncel olayları anlaşılabilir bir dille yazmasına rağmen sanatsallıktan uzaklaşmamıştır. Bu durum onun yazılarında ince nüktelere, sivri ifadelere, derin anlamlara yer açmıştır.

Her ismin ilgili grubunda elbet dikkat çekici sıklıklar göze çarpmaktadır. Ancak tasnif edilen kelimelerin gruplarında geçen kelimelerin arasında bağlar kurulmak gerekirse, Arif Nihat Asya'nın "aşk, dert, sevgi, yürek, baht, hüznün, mutluluk" gibi zıt anlamdaki kelimeleri sıkça kullandığı göze çarpar. Şairin bu tip şiirsel ve zıt anlamlarda olmasına rağmen birbiriyle yakınlıkları derin anlamları işaret eden kelimeleri bir arada kullanması düşündürücüdür. Edebi kişiliği dışında kişiliği ve manevi görüşleri hakkında çıkarımlarda bulunmak da mümkündür. Buna örnek vermek gerekirse; yuva, yurt, aile, anne, ana, baba, Türk, kader gibi kelimelerin sıkça kullanılması okuyucuyu yoruma teşvik etmektedir. Anne ve babasından çok küçük yaşlarda kopan Arif Nihat Asya'nın ailesi vatani olmuştur. Bu yüzden Türklük ve İslam bilincinin zirvesindedir. Kadereci bir kişiliktir. Dini ifadeler ve Türk kavramı onun şiirlerinde sivrilmiş kavramlardır. Şansa ve tesadüfe inanmasa da bununla ilgili kavramları şiirlerinde görebiliriz. Bu da onun fikirlerini çok yönlü ifade ettiğini göstermektedir.

Arif Nihat Asya, çocukluk döneminde büyük bir devletin en karışık dönemine şahitlik etmiş, gençlik dönemi yeni bir devletin kuruluşuna denk gelmiş, olgunluk dönemindeyse o yeni devletin genç fidanlarını yeşerten yaşam suyu olma görevini üstlenmiş bir edebi kişiliktir. Vatanına ve devletine en derinden bağlıdır ve son nefesini verene kadar da bu uğurda hizmet etmeye ve gençlere örnek olmaya çalışmıştır. Sanatını, dilini hep bu yolda kullanmış bir fikir adamı olmuştur. Böyle çok yönlü bir edebi kişiliğin söz varlığının bilinmesi, dilimiz, kültürümüz ve milletimiz için son derece önemli olacaktır.

KAYNAKLAR

- Aksan, Doğan (2009), Her Yönüyle Dil ve Ana Çizgileriyle Dilbilim, 5. Baskı, TDK Yayınları, Ankara.
- Asya, Arif Nihat (2012), Ses ve Toprak, 4. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Asya, Arif Nihat (2015), Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor, 23. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Çetin, Nurullah (2017), Bayraklaşan Şair Arif Nihat Asya, 1. Baskı, Eabil Yayınları, Ankara.
- Ergüzel, M. Mehdi ve KİRİK, Esra (2012), "Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin Söz Varlığı Üzerine", TurkishStudies - International PeriodicalForTheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkieVolume 7/4, Fall 2012, s. 51-68.
- Öner, Sakin (1979), Arif Nihat Asya, Toker Yayınları, İstanbul.

- Özkan, Mustafa, Tören, Hatice, Esin, Osman (2006), Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım, 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Yıldız, Saadettin (2013), "Yûnus Diyarında Bir Mevlevî: Arif Nihat Asya", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sy:14, s.31-34.
- Yıldız, Saadettin (2016). "Görüşler Dergisinde Arif Nihat Asya", http://saadettinyildiz.com/wpcontent/uploads/2016/02/aRiF_NiHAT